

Kızım ve Ekonomi II : Mübadeleler refahı arttırır ya da piyasa mekanizmasının oluşumu

2011-12-05 05:18:13

Piyasaların kendiliğinden ortaya çıkan doğal süreçler olduğuna, bu doğal işleyişin insanların mutluluğunu arttıracığına, müdahalelerin ise -beklenenin aksine- arzulanmayan sonuçlar doğuracağına inanırım. Geçenlerde kızımın başından geçen bir olay, bu inancımın daha da pekişmesine yol açtı. Bunu sizlerle de paylaşmak istedim:

Kızım bu sene üzerinde Disney Karakterlerinin resimlerinin bulunduğu kartları biriktiriyor. Bu kartları ya para ile alıyorsunuz ya da Migros'tan 25 TL'lik alışveriş yaptığınızda hediye olarak veriyorlar. Kızımın bu seneki en büyük hedeflerinden biri 105 karttan oluşan bu seriyi tamamlamak.

Kızımın bu kartları topladığını bilen ananesi geçen hafta ona bir sürpriz yaptı ve ona 20 tane yeni kart hediye etti. Tabii ki kızım havalara uçtu. Hemen kartları kapıp odasına, serisindeki boşlukları doldurmaya gitti. Zaten 20 tane kadar eksikliği vardı. Büyük ihtimalle bu defa muradına erecek ve seriyi tamamlayacaktı.

Bir saat sonra geri geldi. 'Seri tamamlandı mı?' diye sordum. 'Hayır' dedi. Hediye kartların çoğu elinde olanlarla aynıydı. İlave 20 kart kızımın refahını 20 karttan daha az arttırmıştı.

Ertesi gün, yemekte otururken kart konusunu yeniden açtı.

- *Bugün bazı eksikleri daha tamamladım, dedi*
- *Nasıl?*
- *Elimdeki fazla kartları arkadaşlarımdan fazla kartları ile değiştirdim.*

Meğerse, sınıfta bir kart piyasası oluşmuş. 105 kartlık seriyi tamamlamaya odaklanmış onlarca çocuk, bu piyasada elindeki fazla kartları sahip olamadığı kartlarla değiştiriyor. Her alışveriş sonucunda iki taraf da amacına bir adım daha yaklaşıyor.

Ancak bir şeyi hala anlamamıştım. Benim hesabıma göre, başlangıçtaki kart sayısı ve değiş-tokuşları dikkate aldıktan sonra elinde daha az kart olması gerekiyordu. Biran 'acaba kızım hedefine ulaşmak için meşru olmayan yolları da mı kullanıyor?' sorusu aklımdan geçti Doğrusunu söylemek gerekirse, ben onun yaşındayken o yola sıklıkla başvuruyordum. Ancak, annemin olayı fark etmesi ve onu takip eden sıkı bir dayak sonunda o işe son vermiştim. Acaba o da yapıyor muydu? Bunu öğrenmenin en iyi yolunun ona sormak olduğuna karar verdim.

Cevabı çok basitti. Kartların değişim oranı sabit değildi. Çoğu kart için değişim oranı 1'e 1 iken, bazı nadir bulunan ya da yüksek puanlara sahip (Kartların üzerinde bazı değerler var.

HOMOEKONOMİKUS :: Murat Çokgezen

Kızım ve Ekonomi II : Mübadeleler refahı arttırır ya da piyasa mekanizmasının oluşumu

Çocuklar bu değerleri kullanarak aralarında oyun oynuyorlar. Bu oyunda yüksek değerli kartlar avantajlı) kartlar için değişim oranları 1'e 2 hatta 1'e 3 olabiliyordu. Yani, farklı nitelikteki mallar farklı fiyatlardan satılmaktaydı. Kızım da bu değerli kartlarını verip, her bir kart karşılığında birden fazla kart almıştı. Fazlalık buradan kaynaklanıyordu.

Sonuçta endişelenecek bir şey yoktu. Çocuklar piyasanın erdemini keşfetmişlerdi. Bunu kendi refahlarını arttırmak amacıyla kullanıyorlardı. Kızım her sabah elinde fazla kartlarıyla okula gidiyor. Piyasada gerçekleştirdiği alışverişlerle her gün hedefine daha da yaklaşmış olarak eve dönüyordu.

Ancak bu mutluluk uzun sürmedi. Öğretmen artan piyasa işlemlerinin okul düzenine uygun olmadığına karar vermiş ve çocukların okula kart getirmelerini yasaklamıştı. Bu karar kızımı çok üzmüştü. 'Tamamlamaya çok yakındım' dedi. 'Nereden çıktı bu yasak?'. Ona katılıyordum ama sorumlu bir baba olarak öğretmenin ne kadar haklı olduğuna ilişkin bir vaaz verdim.

Zaten, bu kriz çok uzun sürmedi. Her zaman olduğu gibi, piyasa yasak dinlemedi. Alışverişler sadece şekil değiştirdi. Şimdi, çocuklar her gün birbirine telefon edip ellerindeki fazla kartları birbirlerine söylüyor ve hangi fazla kartları değiştirecekleri konusunda anlaşılıyorlar. Okul dışında ilk bir araya gelişlerinde (Ege'nin doğumgünü) takaslar gerçekleştirilecek ve hepsi hedeflerine daha da yaklaşmış olarak doğum gününden ayrılacaklar.

Kızım bu olaydan piyasalara ilişkin bir sonuç çıkardı mı bilmiyorum. Ama ben bu olay, piyasaların ortaya çıkışı ve işleyişine ilişkin ilginç bir vaka olarak her zaman hatırlayacağım.